

Wiesław Skrobot

Zielkowo, gm. Lubawa, woj.
olsztyńskie

Informator Archeologiczny : badania 21, 182-183

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ze względu na dużą wartość poznawczą oraz duży stopień zagrożenia i zniszczenia przez głęboką orką, należy na stanowisku przeprowadzić badania wykopaliskowe na szerszą skalę.

ZABORÓW
woj. warszawskie

patrz
okres wpływów rzymskich

ZAWADA, gm. Tarnów
woj. tarnowskie
Stanowisko 1

PP Pracownie Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska
w Tarnowie

Badania prowadzili: mgr Andrzej Cetera i mgr Jerzy Okoński /autorzy sprawozdania/. Finansował WKZ w Tarnowie. Szdetv sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne.

Badania prowadzono na zewnętrznym, zachodnim wale rozległego założenia, zlokalizowanego na zboczu łagodnie opadającym ku dolinie Białej Dunajcowej. Zachował się on w terenie w postaci jednostronnej skarpy o wysokości 10 m. Wyeksploatowano wykop 67 x 2,5 m i głębokości do 4,2 m. Ukształtowanie terenu spowodowało konieczność usypania przeciwno i zniwelowania terenu. Wał u podstawy o szerokości 23 m wzniesiono w konstrukcji przekładkowej. Poprzeczka go od strony zewnętrznej fosa szerokości 11 m i głębokości 3 m. W warstwie kulturowej pod wałem oraz w poziomie próchnicy oddzielającej poziom niwelacyjny od właściwego wału znaleziono kości zwierzęce i fragmenty ceramiki.

ZDZIARKA, gm. Czekwińsk
woj. płockie
Stanowisko 3

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
w Warszawie

Badania prowadzili: dr Zbigniew Kobyliński /autor sprawozdania/ i mgr Marek Dulnicz. Finansował IHKM PAN. Badania ratownicze - pierwszy sezon. Wczesnośredniowieczna osada otwarta /XI-XII w./.

Stanowisko odkryte zostało podczas badań powierzchniowych wiosną 1987 r. Stwierdzono wówczas niszczenie obiektów osadniczych na skutek eksploatacji piasknicy. Stanowisko położone jest ok. 600 m na zachód od centrum zwartej zabudowy wsi Zdziarka i ok. 350 m na południe od drogi Łakroczym-Czekwińsk, na wschodniej krawędzi doliny niewielkiego cieku zbiegającego do Wisły, odległej o ok. 750 m.

W czasie ratowniczych badań wykopaliskowych przeprowadzono eksplorację dwóch, częściowo-zniszczonych obiektów osadniczych, kształtu owalnego w planie, o przypuszczalnych wymiarach pierwotnych ok. 1,0-1,5 x 2,0 m, zagłębionych na ok. 0,75 m. W intensywnie przesyconych substancją organiczną wypełniskach obiektów odkryto liczne zespoły ceramiki naczyniowej i kości zwierzęcych oraz fragmentarycznie zachowany grzebień kościany i ornamentowaną oprawkę rogową. Zabytki te pozwalają wstępnie datować przebadane obiekty na okres XI-XII w.

Osada prawdopodobnie zajmowała obszar ok. 1 ha i uległa już obecnie znacznemu zniszczeniu. Materiały przechowywane są w Słazkadle Epoki Metali IHKM PAN w Warszawie

Przewiduje się kontynuowanie badań ratowniczych w razie postępu niszczenia obiektu.

ZIELKOWO, gm. Lubawa
woj. olsztyńskie

Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków
w Olsztynie

Badania prowadził Wiesław Skrobot. Finansowało BBiDZ w Olsztynie. Pierwszy sezon badań. Osada wczesnośredniowieczna /XI w./.

Osada odkryta w wyniku penetracji świeżo odsłoniętego wybierzyska żwiru. Stanowisko położone jest na krawędzi i stoku doliny rzeki Tamka, na pierwszym terenie górnej Drwęcy.

Oczyszczono do poziomu calca /bardzo lotny piasek z utworów sandrowych/ 800 m² zniszczony spychaczem obszar osady. Wyodrębniono 25 obiektów. Większość to paleniska gospodarcze, 6 stanowiło paleniska do obróbki rudy darniowej. W obrębie jednej z jam odnaleziono pozostałości po warstwie tkackim /ciąśarki stożkowate/.

Ceramika wskazuje na XI-wieczną proveniencję osady. Nawarstwienia węgla drzewnych w zniszczonej spychaczem warstwie kulturowej sugerują, że osada uległa spaleniu. Ze względu na małą spoistość podłoża calcowego warstwy poziomu osadniczego zostały przemieszane spychaczem z humusem współczesnym. W związku z tym nie udało się wydzielić zarysów domostw, poza nikłymi śladami pojedynczych ścian.

Konieczne jest przebadanie nie zniszczonej części osady w celu rozpoznania zabudowy i charakteru osady. Stanowisko to znajduje się w strefie granicznej, przejściowej, która podlegała wpływom z południa i z zachodu.

Materiały znajdują się w BBiDz w Olsztynie.

Badania będą kontynuowane.

ZEMNA WODA, gm. Międzyca
woj. olsztyński
Stanowisko 1B

Biurowada i Dokumentacji Zabytków
w Olsztynie

Badania prowadziły dr Elżbieta Kowalczyk /Instytut Archeologii UW/ i mgr Maria Wielgus /BBiDz Olsztyn/ przy współudziale mgr, inż. Marcina Heymana. Pierwszy sezon badań. Wał podłużny.

Są to pierwsze, powojenne badania wałów podłużnych na obszarze Mazur. Obiekt położony jest w lesie i składa się z pary prawie równoległych idących pojedynczych wałów, zbudowanych z nasypu i rowów po obu jego stronach. Przebiega on, nieznacznie wijąc się, po prawej stronie drogi wiodącej z Żelaznej Wody do Wałów, na długości około 3 km, z północnego zachodu na południowy wschód, częściowo wzdłuż strumienia uchodzącego do jeziora Czarne.

Badania podjęto na mniejszym i krótszym wale, 41 m na północny zachód od miejsca przecięcia go przez drogę leśną, w pobliżu leśniczówki Ekota Odra. Stwierdzono następującą konstrukcję wewnętrzną umocnienia. Wzdłuż centralnej części projektowanego umocnienia wykopano rów, głęboki na około 1,1 m, trapezowatego kształtu, o szerokości około 1 m przy powierzchni i około 0,6 m w spągu. W rów ten wbito co 1 m pionowe pale, między którymi umieszczono luźno leżące, poronione wzdłuż nasypu, bierwiona. Całość zasypano ziemią wydobytą z rowów, zabezpieczając ją przed osuwaniem się luźno leżącymi bierwionami, ułożonymi wzdłuż nasypu, na obu skłonach.

Rów położony po północno-wschodniej stronie nasypu był nieco większy, co potwierdza wcześniejsze przypuszczenia, iż umocnienie skierowane było przeciwko zagrożeniu idącemu z głębi obszaru pruskiego. Wymiary wału mierzone na poziomie humusu pierwotnego są następujące: szerokość - rów zewnętrzny - 2 m, nasyp - 4,8 m, rów wewnętrzny - 2 m, głębokość rowów odpowiednio - 0,95 m i 0,8 m, wysokość nasypu - 0,5 m. Wstępna analiza wskazuje, iż umocnienie jest dwufazowe. Nie można jeszcze ustalić, czy owe dwie fazy są wynikiem przerwy w budowie, czy renowacji umocnienia po jakimś okresie jego użytkowania. Pobrano próbki węgla drzewnych w celu określenia gatunku drewna użytego do budowy umocnienia oraz określenia jego chronologii metodą C₁₄.

Ze względu na zastraszające niszczenia obiektu dokonywane w trakcie prac leśnych, głównie przy wycince drzew i ponownym zalesianiu, wykonano inwentaryzację całego obiektu i wystąpiono z wnioskiem o wciągnięcie go do rejestru zabytków archeologicznych.

Badania będą kontynuowane.